

กลุ่ม 3 คนไทยกับสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ

ชุดินาฏ วงศ์สุบรรณ

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การประชุมกลุ่มย่อยที่ 3 ในการประชุมประจำปี 2558 ของ สศช. ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
วันจันทร์ที่ 14 กันยายน 2558 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

ประเด็นนำเสนอ

กลุ่ม 3
คนไทยกับสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ

- 1 กรอบทิศทางของแผนฯ 12
- 2 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านคนและสังคม
- 3 เป้าหมายการพัฒนาคนและสังคมในแผนฯ 12
- 4 ประเด็น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12

การประชุมภาคเข้า-กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย

"มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"

เป้าหมาย

การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม
(การลงทุนเพื่ออนาคตประเทศไทย)

การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา
(ศักยภาพการแข่งขันเพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศรายได้สูง)

การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคน

การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาพื้นที่ภาคและการเชื่อมโยงภูมิภาค

การบริหารงานภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน

การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมรดกวัฒนธรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กรอบแนวคิด และหลักการ

- น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
- สนับสนุนและ ส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ
- พัฒนาสู่ความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สถานะ/บริบทการเปลี่ยนแปลง

ทิศทางแผนฯ 12

กรอบวิสัยทัศน์ แผนฯ 12

มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้และการพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศน์ที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข **นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”**

การกำหนดตำแหน่ง

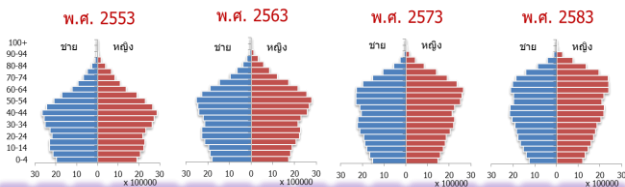
ทางยุทธศาสตร์ของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูง มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) แหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และ มีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

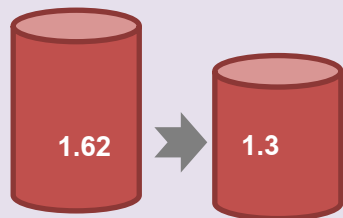
เป้าหมายและแนวทางการพัฒนา

1. การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม
 2. การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา
 3. การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร
 4. การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 5. การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
 6. การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค
 7. การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- การบริหารงานภาครัฐ ของเพื่อประชาชน

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย

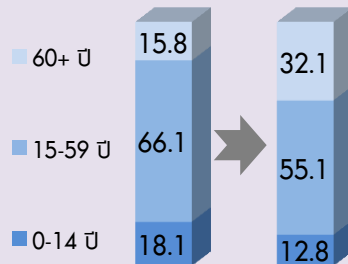
อัตราเจริญพันธุ์รวม

ปี 2558

2583

คาดประมาณประชากรไทย

ปี

2558

2583

อัตราส่วนการพึ่งพิงวัยทำงาน

2558

ผู้สูงอายุ 1 คน

ต่อแรงงาน 4.2 คน

2583

ผู้สูงอายุ 1 คน

ต่อแรงงาน 1.7 คน

อัตราเจริญพันธุ์รวม ลดลง
ต่อเนื่องต่ำกว่าระดับทดแทน
ส่งผลให้โครงสร้างประชากร
เปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัย โดย
มีสัดส่วนประชากรวัยเด็กและ
แรงงานลดลง และมีผู้สูงอายุ
เพิ่มมากขึ้น

ที่มา: สศช. (2556)

ผลกระทบ

ภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ
เพิ่มสูงขึ้น จากประมาณ 4 แสน
ลบ. ในปี 2556 เป็น 1.4 ล้าน ลบ.
ในปี 2571

รายได้ผู้สูงอายุไม่เพียงพอใน
การยังชีพ เนื่องจากออมต่ำ / ไม่มี
การออมเพื่อวัยเกษียณ แม้จะมีส่วน
ร่วมในกำลังแรงงานแต่น้อยอยู่

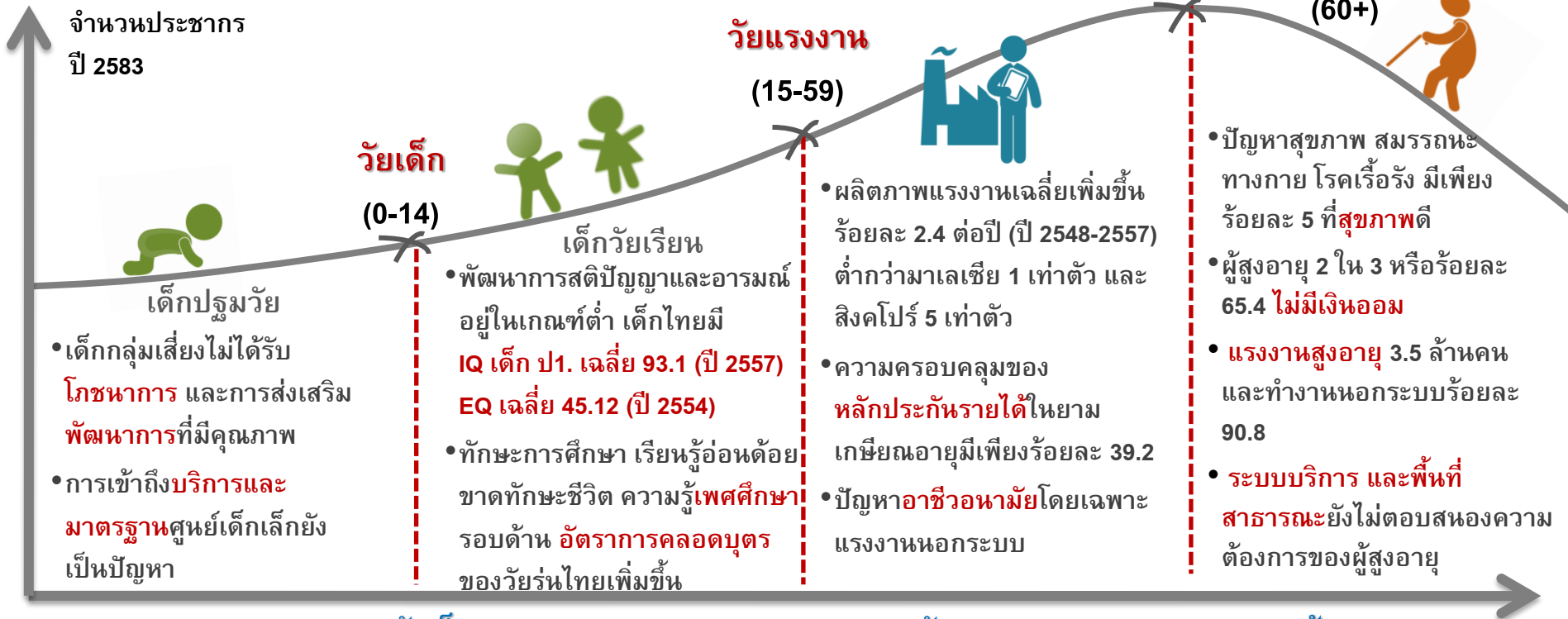
ภาวะพึ่งพิงผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น
ผู้สูงอายุ 60-69 ปี จะลดลงช่วงหลัง
ปี 2577 กลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไปจะ
เพิ่มเฉลี่ยเร็วที่สุดกว่าร้อยละ 4.4

ผลกระทบ

ขาดแคลนกำลังแรงงาน
วัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง เหลือ
35.2 ล้านคนปี 2583 มีปัญหาผลิตภาพ
ต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติ

สถานการณ์การพัฒนาคคนในทุกช่วงวัย

2558

วัยเด็ก

11.79 ล้านคน (18.1 %)

วัยแรงงาน

43.0 ล้านคน (66.0 %)

ผู้สูงอายุ

10.3 ล้านคน (16.2%)

2583

8.17 ล้านคน (12.8 %)

35.2 ล้านคน (55.1 %)

20.5 ล้านคน (32.2 %)

ที่มา: การคาดประมาณประชากรไทยปี 2553-2583, สศช. และ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2557) สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2556

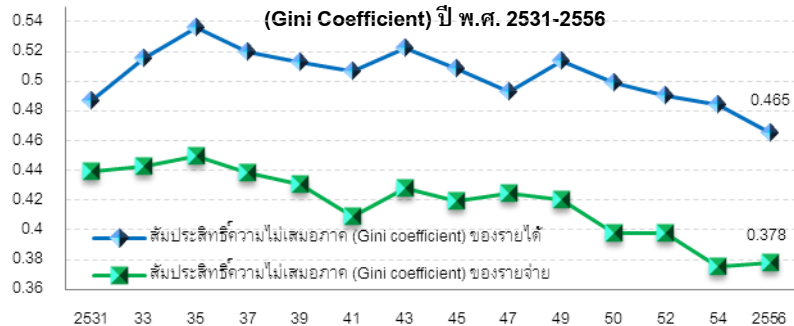
สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

ความยากจน สัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 13.2 ปี 2554 เหลือร้อยละ 10.9 ปี 2556 หรือมีคนจนประมาณ 7.3 ล้านคน

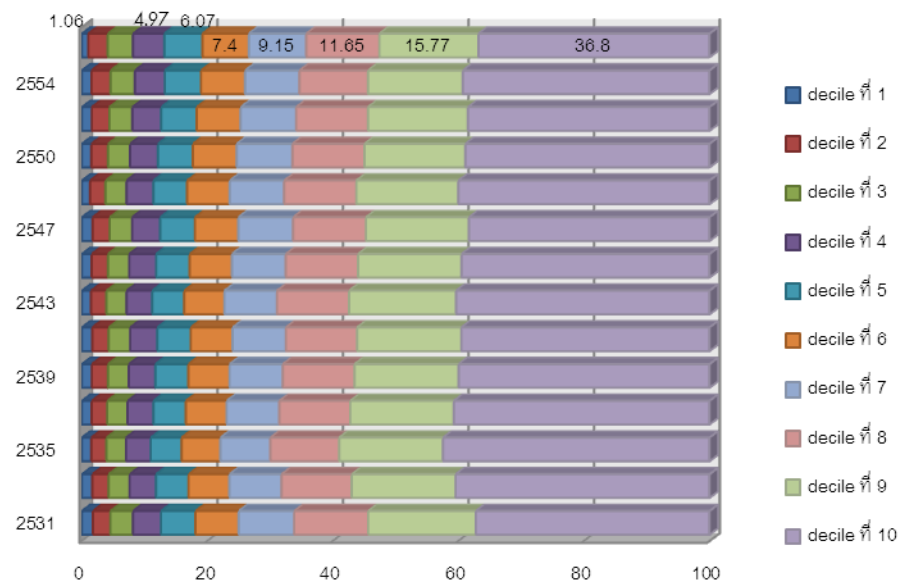
สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้และรายจ่าย

(Gini Coefficient) ปี พ.ศ. 2531-2556

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

Income by Decile ปี 2531-2556

สัดส่วนรายได้ของกลุ่มประชากรที่จนที่สุด (decile ที่ 1) ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 1.06 ขณะที่กลุ่มประชากรที่รวยที่สุด (decile ที่ 10) ถือครองรายได้ถึงร้อยละ 36.8

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

รายได้

กลุ่มคนรวยสุด 10% มีรายได้เป็น 35 เท่า ของกลุ่มคนจนสุด 10%

10% รวยสุด 36.8% ของรายได้ทั้งหมด

$\Delta = 34.85$ เท่า

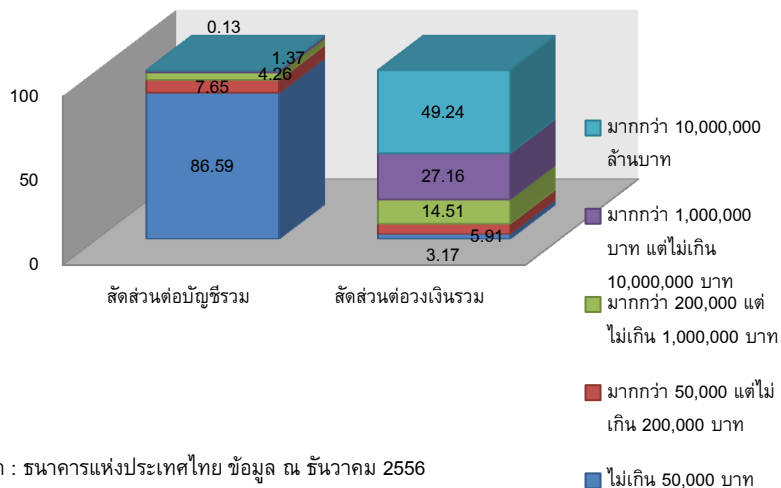
10% จนสุด 1.06% ของรายได้ทั้งหมด

ที่มา: รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2556

สินทรัพย์ทางการเงิน

บัญชีเงินฝากที่มีวงเงินเกิน 10 ล้านบาท มีเพียง 0.13% ของจำนวนบัญชีทั้งหมด แต่กลับมีวงเงินรวมคิดเป็น 49.24% ของวงเงินทั้งหมด

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูล ณ ธันวาคม 2556

www.nesdb.go.th

การถือครองที่ดิน

กลุ่มคนรวยสุด 20% ถือครองที่ดินเป็น 325 เท่าของกลุ่มคนจนสุด 20%

20% ที่ถือครองที่ดินมากที่สุด 79.9% ของพื้นที่ทั้งหมด

$\Delta = 325.7$ เท่า

20% ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด 0.3% ของพื้นที่ทั้งหมด

ที่มา: รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2556

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

สาธารณสุข

บุคลากรด้านสาธารณสุขยังมีการกระจุกตัว
อยู่มาก โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร

การศึกษา

ประเทศไทยประสบปัญหาโอกาส
การเข้าถึงการศึกษาระดับสูง/ปริญญาตรี

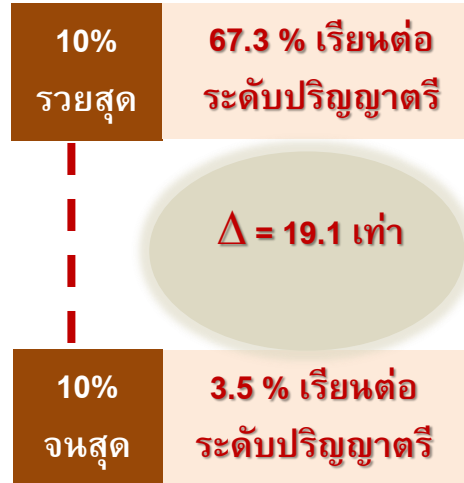

กระบวนการ
ยุติธรรม

ยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคน
ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน ปี 2556 จำแนกตามรายภาค					
	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล วิชาชีพ	พยาบาล เทคนิค
กรุงเทพมหานคร	1,075	7,483	3,917	285	1,936
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	2,263	10,159	6,340	487	14,707
ภาคเหนือ	2,803	9,512	6,759	542	17,982
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,918	14,170	8,551	646	16,233
ภาคใต้	2,825	9,687	6,516	465	17,870
รวมทั้งประเทศ	2,521	10,580	6,352	503	9,867

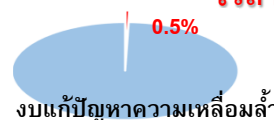
ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

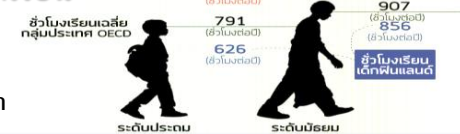
ที่มา: รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2556
www.nesdb.go.th

สาเหตุสำคัญเกิดจากช่องว่างที่
ประชาชนไม่เข้าใจกฎหมาย และ
เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม
แต่มีการช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจน
ผ่านกองทุนยุติธรรม รวมทั้ง
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและศูนย์
ยุติธรรมชุมชน โดยบูรณาการร่วมกับ
ศูนย์ดำรงธรรม

สถานการณ์คุณภาพการศึกษา

เวลาเรียน

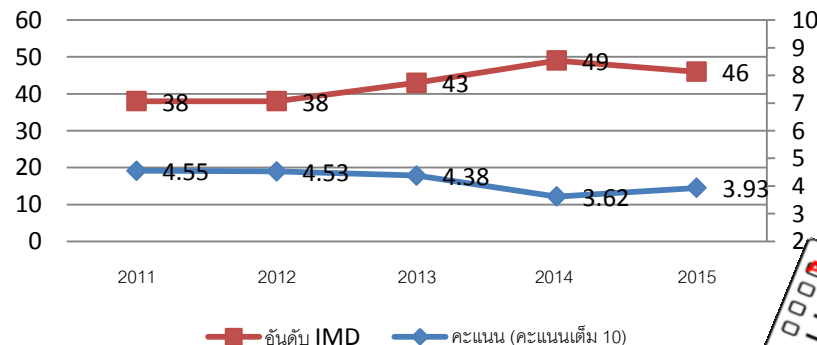

คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ใช้งบประมาณสูง เรียนเยอะ รู้น้อย ได้คะแนนน้อย สะท้อนจากการประเมินผลในประเทศ และการจัดอันดับเปรียบเทียบนานาชาติ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ผลการจัดอันดับคุณภาพการศึกษา IMD ปี 2015 อยู่อันดับที่ 46 จาก 60 ประเทศ โดยได้คะแนน 3.93 จากคะแนนเต็ม 10

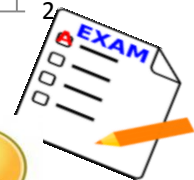
คะแนนสอบทางการศึกษาแห่งชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET) (ร้อยละ)

	2553	2554	2555	2556	2557
ประถมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	31.22	50.04	45.68	45.02	44.88
สังคมศึกษา	47.07	52.22	44.22	38.31	50.67
ภาษาอังกฤษ	20.99	38.37	36.98	33.82	36.02
คณิตศาสตร์	34.85	52.40	35.77	41.95	38.06
วิทยาศาสตร์	41.56	40.82	37.46	37.40	42.13
มัธยมศึกษาปีที่ 3					
ภาษาไทย	42.80	48.11	54.48	44.25	35.20
สังคมศึกษา	40.85	42.73	47.12	39.37	46.79
ภาษาอังกฤษ	16.19	30.49	28.71	30.35	27.46
คณิตศาสตร์	24.18	32.08	26.95	24.45	29.65
วิทยาศาสตร์	29.17	32.19	35.37	37.95	38.62
ประถมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	42.61	41.88	47.18	49.26	50.76
สังคมศึกษา	46.51	33.39	36.26	33.02	36.53
ภาษาอังกฤษ	19.22	21.80	22.12	25.35	23.44
คณิตศาสตร์	14.99	22.73	22.72	20.48	21.74
วิทยาศาสตร์	30.90	27.90	33.09	30.48	32.54

ผลการจัดอันดับคุณภาพการศึกษา IMD

ที่มา : IMD,ประมวลโดย สสช.

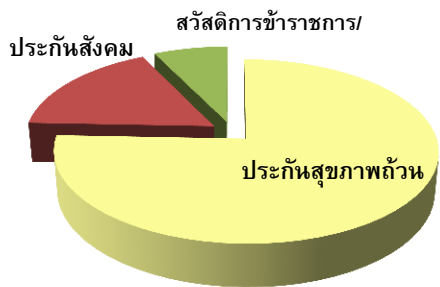
สถานการณ์สุขภาพ

คนไทยมีหลักประกันสุขภาพ

ครอบคลุมกว่าร้อยละ 99.9 แต่ในช่วง ปี 2547-2557 ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เฉลี่ยร้อยละ 15.0 ต่อปี แต่มี**ปัญหาด้านคุณภาพบริการ**จาก**ความเหลื่อมล้ำและการกระจายบุคลากร**ระหว่างภูมิภาค

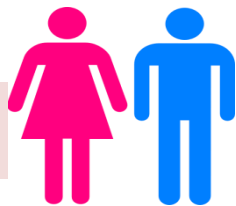

% คนไทยในแต่ละหลักประกันสุขภาพ

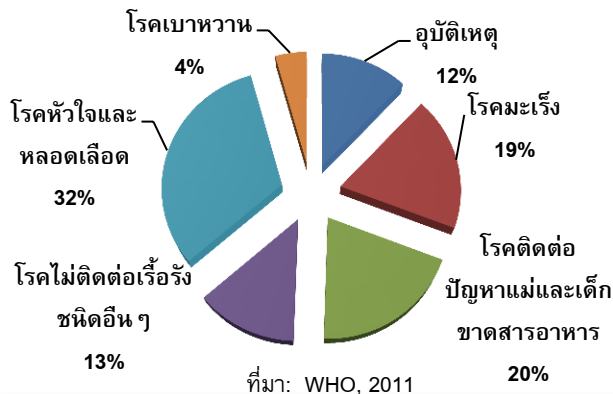
อายุคาดเฉลี่ยแรกเกิด (ปี)

78.2

71.3

% สาเหตุการเสียชีวิต ('57)

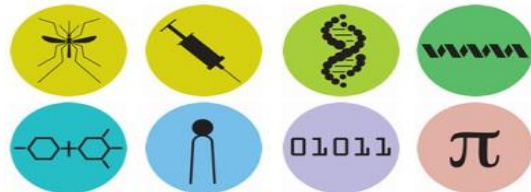
แม้จะมีอายุคาดเฉลี่ยที่สูงขึ้น แต่การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรด้วยโรคไม่ติดต่อ และอุบัติเหตุสูงขึ้น สาเหตุหลักจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังที่สำคัญ

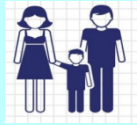

ที่มา: สำนักโรคติดต่อ การแพทย์และการระบาดวิทยา

โรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำตามแนวชายแดนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

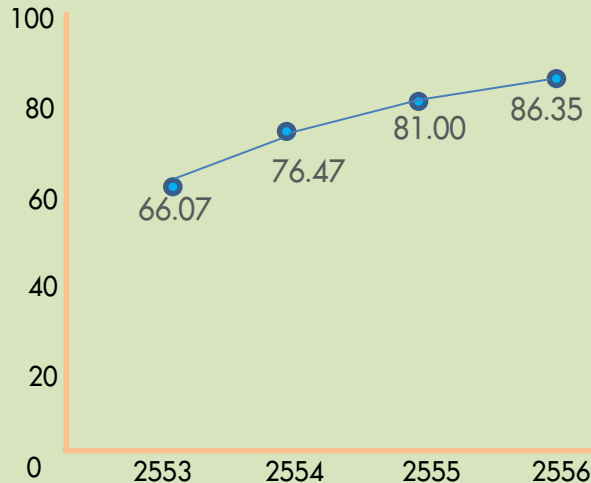
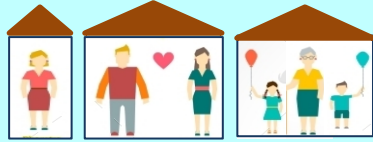

สถานการณ์สถาบันทางสังคมและชุมชน

ครอบครัว ขนาดครัวเรือน เล็กลง จาก 3.8 คนในปี 2543 เหลือ 3.5 คนในปี 2556

รูปแบบครัวเรือน ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ ครัวเรือนอยู่คนเดียว ครัวเรือนที่มีเฉพาะคู่สามีภรรยา ครัวเรือนแห่งกลาง แต่ครัวเรือน 2 รุ่น และ 3 รุ่น มีแนวโน้มลดลง

ชุมชนเข้มแข็ง

ดัชนีชุมชนเข้มแข็งสูงขึ้น จาก ร้อยละ 66.07 ในปี 53 เป็นร้อยละ 86.35 ในปี 56 สะท้อนถึงควมมีศักยภาพของชุมชน

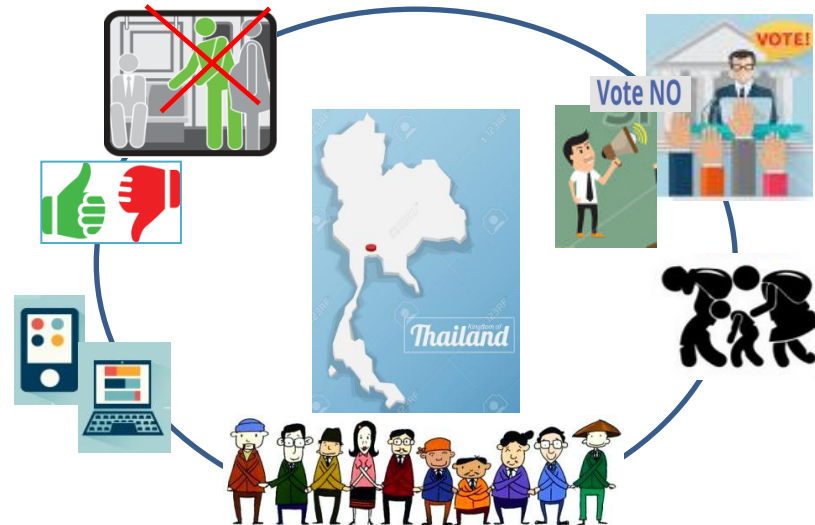

แผนชุมชน

กองทุนชุมชน

ความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม และความขัดแย้งในสังคม

การเลื่อนไหลของวัฒนธรรม รากฐานทางวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเปลี่ยนแปลง คนรักสบาย ละเลยวินัย ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ละเลย ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม จากการเป็นประชาคมอาเซียน และการเข้ามาของแรงงานต่างชาติ การไม่ยอมรับความคิดเห็นต่าง นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคน

Human Development Index

คนไทยทุกช่วงวัย
มีคุณภาพชีวิตที่ดีการศึกษาและการ
เรียนรู้มีคุณภาพได้
มาตรฐานสากลครอบครัวมีความ
อบอุ่น แข็งแรง
และมีความมั่นคง
ทางด้านเศรษฐกิจ

การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ลดความแตกต่างทาง
รายได้และการกระจายการ
ถือครองทรัพย์สิน
ระหว่างกลุ่มคนและ
พื้นที่ประชาชนเข้าถึงระบบ
การคุ้มครองทางสังคม
ที่มีคุณภาพอย่าง
ครอบคลุมและทั่วถึงสถาบันทางสังคมและ
ชุมชน มีความเข้มแข็ง
พึ่งตนเองได้ และเป็น
กลไกหลักในการ
ขับเคลื่อนและพัฒนา
ประเทศ

ประเด็น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12

การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ส่งเสริมโภชนาการ
อนามัยแม่และเด็ก
พัฒนามาตรฐาน
ศูนย์เด็กเล็ก

พัฒนา IQ EQ MQ
ทักษะอาชีพ ทักษะ
ชีวิต และการ
จัดการเรียนรู้
เพื่อศึกษารอบด้าน

พัฒนาผลิตภาพ
คุ้มครองแรงงาน
นอกระบบ พัฒนา
อาชีวอนามัย
ส่งเสริมการออม

สร้างหลักประกัน
รายได้ ขยายโอกาส
การทำงาน พัฒนา
ระบบดูแลด้าน
สุขภาพและสังคม

การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

ควบคุมและป้องกันปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ
(determinants of health)

ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อพฤติกรรม
สุขภาพที่เหมาะสม

ความรู้และสิทธิผู้บริโภคด้านสุขภาพ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

"คุณภาพครู"

- พัฒนาระบบสรรหา
- พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้
- พัฒนาทักษะการสื่อสาร

"ประเมินคุณภาพการศึกษา"

- พัฒนาระบบประเมินและรับรอง
คุณภาพโดยเน้นผลลัพธ์

"หลักสูตร/การจัดการเรียนการสอน"

- เน้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- การคิดวิเคราะห์ที่บูรณาการระหว่างศาสตร์
สาขาต่างๆ
- ร่วมกับภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

"ปฏิรูประบบการเรียนรู้"

- วางระบบโครงสร้างพื้นฐานทาง
เทคโนโลยี
- พัฒนาสื่อสำหรับการเรียนรู้
- สร้างระบบการเรียนรู้ร่วมกัน

การพัฒนาสมรรถนะแรงงาน

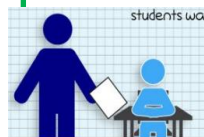
- ทักษะตรงตามความต้องการของตลาดและประเทศ
- ทักษะพหุภาษา และทักษะไอที
- กรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานสากล
- เตรียมความพร้อมแรงงาน Gen Y

สร้างความเสมอภาคทางสังคม

โอกาสในการเข้าถึง ทรัพยากรและ บริการทางสังคม

- เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน
- จัดสวัสดิการพื้นฐานที่เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย มีแนวทางบริการค่าใช้จ่ายร่วมกัน
- ระบบบริการสาธารณะมีคุณภาพและช่องทางการเข้าถึงที่หลากหลาย
- จัดที่อยู่อาศัยแก่คนที่มีรายได้น้อยแก้ปัญหาชุมชนแออัดเมือง

ความมั่นคงทางรายได้และ โอกาสในการประกอบ อาชีพ

- การฝึกทักษะอาชีพ
- สนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อหรือเงินทุน
- สร้างผู้ประกอบการรายใหม่

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

- สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายสำหรับประชาชน
- ระบบยุติธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง
- เพิ่มศักยภาพของกองทุนยุติธรรม

สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและชุมชนให้เป็นฐานการพัฒนาสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

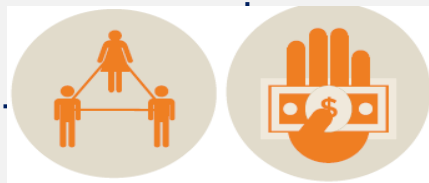
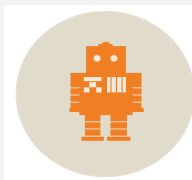

สร้างความอยู่ดีมีสุขของ
ครอบครัวไทย

เสริมสร้างบทบาทของ
สถาบันทางสังคมและ
ทุนทางวัฒนธรรม

สร้างสภาพแวดล้อม
และนวัตกรรมที่เอื้อ
ต่อผู้สูงอายุ

สร้างความเข้มแข็งของ
ชุมชนและการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชน

สังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ

www.nesdb.go.th

ประเด็นระดมความคิดเห็น

คน

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคนในช่วง 5 ปีข้างหน้า ควรมุ่งเน้นประเด็นสำคัญเรื่องใดบ้าง มีเป้าหมาย แนวทางที่สำคัญเพิ่มเติม ?

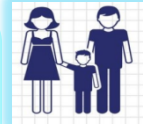

ความ เหลื่อมล้ำ

ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นปัญหาสำคัญมาเป็นระยะเวลานาน ประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำใดที่ควรต้องเร่งดำเนินการ มีเป้าหมาย แนวทางในการลดปัญหาดังกล่าวอย่างไร?

สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน ทูตทางวัฒนธรรม ควร มีบทบาทที่สำคัญในเรื่องใด อย่างไร เพื่อให้เป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ?

สถาบันทางสังคม

